

Beogradske Novine

Broj 32.

BEOGRAD, utorak 14. marta 1916.

GODIŠTE II

UREDNIŠTVO: VUKA KARADŽIĆA ULICA br. 10
UPRAVA: ČUBRINA ULICA 3.,

SVI SE DOPISI SALJU NA ADRESU:
„BEOGRADSKE NOVINE“, ETAPNA POŠTA BEOGRAD.

RATNI IZVJEŠTAJI.

Izveštaj austro-ugarskog generalnog stožera.

K. B. Beč, 13. marta

Zvanično se javlja:

Rusko bojište:

Na besarabijskom frontu i na Dnjestrju odbijeni su ruski napadi. Inače nema nikakvih osobitih događaja.

Talijansko bojište:

Povišena topnička vatra bila je duž fronta Soče. Po podne je odbijen kod Selca neprijateljski napad.

Jugo-zapadno bojište:

Nema ničeg novog.

Zamjenik glavnog stožera
podmaršal pl. Höfer.

Izveštaj njemačkog vojnog vodstva.

Wolffof ured javlja iz glavnog stana.

Berlin, 13. marta.

Zapadno bojište:

Pod povoljnim prilikama za opažanje bila je na obim stranama djelatnost topništva na velikom dijelu fronta vrlo živahna, te se je održala žestoko s obiju strana Maase sve do Mosele. Osim izvidničkih čarkanja na Somini i neuspjeha jednog malog francuskog napadaja u Preisterwaldu nema se što javiti. Uz izdašno izvidničko djelovanje naši su avijatičari osipali bombama vojna spremišta, a osobito željezničku prugu Clermont—Verdun. Uništena su tri neprijateljska aeroplana, dva u Champagni, a jedan u području Maasa.

Istočno i balkansko bojište:

Položaj nepromijenjen.

Vrhovno vojno vodstvo.

Izveštaj francuskog generalnog stožera.

Javlja se iz stana za ratnu štampu: Izveštaji francuskog generalnog stožera od 12. marta: 3 sata po podne. Sjeverno je Aisne bila vrlo živahna topnička borba u predjelu šume Buttes, južno od Ville au Bois. Na lijevoj obali Maasa bila je dosta živahna vatra u predjelu Bethincourt. Na desnoj je obali Maasa lako odbijen jedan slabi njemački napad sa ručnim granatama kod šume Carre (Cote Poivre). Topnička je vatra bila žestoka južno od tvrđavice Douamonta i u predjelu utvrđenja Vaux, gdje neprijatelj od juče nije preduzimao nove pokušaje, da se dokopa visoravni, koja nadma-

šuje utvrđenje. U Woewru osvojili su Nijemci juče, poslije topničke sprema, u toku napada jedan opkop na drumu kod Etaina, sjeverno od Aixa. U Lotaringiji bilo je samo izvidničke borbe zapadno od Arracourta. Sa ostalih frontova ne javlja se ništa značajnije.

11 sati po podne. Južno od Somme upravili smo razoravajuću vatra protivu neprijateljskih šančeva prema Mancourtu. Između Oise i Aisne gadjali smo neprijateljska odbranbena postrojenja u predjelu Cuvrona. U Argonnima uništila je koncentrična vatra u predjelu šume Cheppy nekoliko neprijateljskih osmatračnica. U predjelu sjeverno Verduna nije bilo u toku dana nikakvog pješadijskog pokreta. Na obim je obalana Maasa bila vrlo živa međusobna paljba. Naše topništvo gadjalo je neprijateljsko prikupljanje na desnoj strani Biernog brežuljka i na njemačke baterije u predjelu zapadno od Louvemonta. Kod Ban de Sart uništili smo neprijateljske strjeljačke robove. Juče su razna odjelenja naših ratnih avijatičara izazvali 18 vazdušnih borbi, tukli su neprijatelja i bacali ga u bijeg.

Poraz Talijana pred Valonom.

Javlja se iz stana ratne štampe:

Poslije posljednjih vijesti iz Albanije, arbarske čete, koje stoje pod carsko i kraljevskim zapovjedništvom, znatno su se približile Valoni, prodirući od Ljusna južnim pravcem prema Fieri. Ova varošica leži na rijeci Semeni 30 kilometara sjeverno od Valone, kuda vodi dosta dobar put. Neposredno iza Fieri put vodi između Laguna, koji dopiru do samog mora, i brda Malakastre.

Da bi se ovaj važni drumski tijesnac osigurao protivu koncentrisanog kretanja Albanasa, istaknuo je talijanski zborni zapovjednik Placentini jedno jako odjeljenje od Valone do Fieri. Ovo je došlo u sukob sa prodirućim Albanasima, koje predvode austro-ugarski časnici, i poslije kratke borbe odbačeni su Talijani prema drumskom tijesnac, koji se oslanja o Malakstra-brda, sjevero-istočno od Levani. Ovdje je došlo ponovo do borbe, u kojoj je učestvovalo i poljsko topništvo. I ova je druga borba ispala nepovoljno po protivnika.

Talijani su poslije gornjih borbi konačno napustili ove prirodno povoljne položaje i pobjegli na svoje glavne položaje iza rijeke Vojuse. U bijegu su porušili prelaze preko rijeke Vojuse, koju od arbarskog glavnog pristanišnog mjesta Valone razdvaja još samo niz brežuljaka oko Panajije.

Uzrujanost Grka protiv Engleske.

Originalni izvještaj „Beogradskih Novina“.

Atena, 13. marta.

Englezi su u zaljevu Smyrne bombardovali i posve uništili gradić Vurla, u kojem stanuju samo Grci. U Ateni vlada zbog toga velika uzrujanost.

Ovaj je iznudjivački korak sasvim po engleskom uzoru. Ne napadaju Grke na njihovom vlastitom zemljištu, da ih ne izazovu na rat protiv entente, ali pucaju na mjesta u maloj Aziji, gdje Grci stanuju.

Što nas uči Verdun?

Sa napetosti sluša svijet bojni krik, koji se razliježe oko Verduna. Snažnije borbe nije bilo u ovom ratu od dana četvrte bitke na Soči, kada su dvije velike talijanske vojske naletile na gvozdene položaje austro-ugarske. Onda se je sav svijet divio samo vojnicima Hapsburga, koji su nepokolebivo izdržali vatru talijanskih topova, pa su se još onda uz bojnu trubu bacili na jaču talijansku pješadiju. U ovoj veličanstvenoj bici oko Verduna mora se braniteljima izreći jednako priznanje, kao i napadačima. Na jednoj strani vidimo njemačke trgovce, radnike, naučenjake, seljake, činovnike i obrtnike slijevenu u jednu narodnu cijelju, a prožete gorljivim domoljubljem napadati najjaču tvrđavu na svijetu, a sve njih nosi samo jedna misao, pobijediti ili umrijeti. Tu se gubi svaki pojedinac i osjeća se kao dio jedne velike cjeline. Na drugoj strani stoje Francuzi, koji se brane junaštvom, dostojnim njihovih protivnika.

Ali Nijemci su jači. To je prva nauka, koju moramo povlačiti iz bojeva oko Verduna. U strastvenoj borbi naginje bojna sreća čas jednima, čas drugima, ali jedno je nepobitno: Nijemci stalno napreduju. Doduše polazi Francuzima za rukom, kad upru svu svoju snagu, da povrate od Nijemaca na nekoliko sati uzetu koju utvrdu. Tako su Francuzi u protunapadu uzeli utvrdu Hardaumont. Ali kada su Nijemci ponovno navalili, uzalud je bilo svo francusko junaštvo: Hardaumont je od tog časa tvrdo u njemačkim rukama. I oklopnu tvrđavu Vaux, koju su Nijemci na 10. ov. mj. uzeli jurišem, povratit će Francuzi, ali će njihovo veselje kiti kratkotrajno, jer na što se Nijemci jednoč odluče, čega se oni poznatom svojom tvrdom voljom prihvate, to oni više ne puštaju iz svojih ruku. Kao ovdje oko Vauxa, traje borba i oko Verduna za svaki jarak, za svako parče šume. Uvijek pokušavaju Francuzi ogorčenim protivnapadima predobiti izgubljene položaje, ali tvrdi obruč, koji sve više steže ovu tvrđavu na rijeci Maasi, neće oni moći nikada više razbiti. Svaki daljnji dan borbe donasa Nijemcima nove uspjehe, pa baš u ovom polaganom, ali sigurnom napredovanju Nijemaca, leži dokaz njihove nadmoćnosti.

Ova se nadmoćnost ali ne sastoji u brojčanoj snazi Nijemaca. Izvan je svake sumnje, da su snage na obe strane od prilike jednake, a kod toga se ne smije zaboraviti, da se Francuzi bore samo u ovom frontu, dok protiv Nijemaca na za-

padu stoji jednako moćan neprijatelj, ruska sjeverna vojska. No ne samo, da su Nijemci tjelesno snažniji od Francuza, njihova se snaga sastoji i u načinu provedenja navale. Kada su Francuzi i Englezi prošle godine započeli obim svojim velikim ofenzivama, cijela se njihova akcija sastojala u bijesnim i divljim napadima na njemačke položaje. Nigdje se nije mogla primijetiti velika kakova i promišljena osnova. Vidili smo sažno velike gubitke na ljudskom i ratnom materijalu, koji ali nijesu stajali u srazmjeri sa postignutim rezultatima. Nijemci ali, koji su u zadnjim godinama jednako kao i Austro-Ugarska imali za riješiti veliki strategijski problem čuvanja vlastitih snaga, tačno proračunavaju svaki svoj podhvat. Ne navaljuje se prije, dok nije uočena svaka moguća eventualnost, ne izbacuje se bez svrhe ni jedan topovski metak, a ni ne žrtvuje vojnik, bez nužde. Njemačko vojno vodstvo znade na minutu tačno što hoće, a nakon stvorene odluke, provadja osnove najvećom energijom, pa ga ne zastrašuju najljući francuski protunapadi. Premoćnost njemačkog vodstva pred Verdunom — to je druga nauka.

A treća nauka? Kao vazda, kada središnje vlasti poduzimaju kakovu ofenzivu, vidimo i ovaj puta, da one to čine, bez da imaju na drugim frontovima kakove neugodnosti. Niti na ruskom, niti na talijanskom frontu, ne kod Soluna, pa ni u Flandriji Englezi još nijesu pokušali priteći u pomoć Francuzima u teškom njihovom položaju. Jedan puta su Englezi riskirali kod Yperna napadaj, ali tako mlako, da Nijemce zaista nije ni čas zabolila glava. Središnje vlasti su dakle opet jedanputa narinule svojim brojem vojske nadmoćnim neprijateljima svoju volju, a ovi nemaju snage, da se uspjehom odupru. Tu leži i razlika: ententa raspravlja, središnje vlasti zaključuju, ententa govori, središnje vlasti rade. Nadmoćnost svakog pojedinog vojnika Austro-Ugarske i Njemačke to je prva nauka, nadmoćnost vodstva druga, a nadmoćnost cijelog saveza treća nauka od Verdunu. Kada će naši protivnici konačno ipak uviditi istinitost ove nauke?

Kritični položaj u Francuskoj.

Razočarenje raste.

Tanad, koja je pretvorila Dauamont i Verdun u razvaline, razbila je kod Francuza i zadnju nadu u pobjedu. Ovo je tačno prepisano iz vatrenog članka francuskog poslanika Charles Humbert, koji je izašao u „Journalu“ pod naslovom „Akcije“. U snažnim izrazima proklinje on francuske krugove, koji su pripremali narod na pobjedu ne stvarnim ratom, nego šupljim frazama.

„Svakoga dana“ kaže se u članku, „nama je predočavano predstojeće iscrpljenje centralnih vlasti. Po ovome proricanju Njemačka boluje od slabosti, koja će je uskoro survati u grob. Mi ne treba ništa da preduzimamo, nego samo strpljivo čekati na skorašnju smrt neprijatelja. Govorilo se, da će rat trajati sve dotle, dokle god neprijatelj potpuno iscrpljen, ne bude molio za milost.“

„O, kako smo sada postali mekušci uslijed takve fantazije, tek poslije isteka desetdnevne borbe! Čutečki pripravljen napad na Verdun, pružio je ljudima pravi pojam o ratu. Još postoji njemačka vojska, jedina užasna snaga za napad, čija sredstva u mjesto da malaksavaju, postaju sve moćnija. I oni, koji su juče predviđeli popustljivost na sve strane dobro utvrđenog fronta, danas vide da je Paris u opasnosti! Priznaje se, dakle, da je ona Njemačka, kojoj se neprekidno proricala propast, još uvijek snažna, naoružana i za bitku pripravna. Mi moramo uzeti primjer od nje, a naša jedina želja treba da bude stvarnost. Svaki trenutak našega života od sada mora biti ispunjen radom.“

Predstoji teška kriza u Francuskoj.

Dopisnik „Frankfurter Zeitung“-a u Bernu saznaje iz neposrednog izvora, da se u Parisu razvila duboka teška politička i vojnička kriza. Nije riječ samo o ličnim pitanjima, već o načelnom neslaganju između civilnih i vojnih vlasti.

Udnosno ovoga švicarske novine donose, da je juče jedan jedini broj „Petit Journal“-a zalutao u Švicarsku, u kome je nagovješteno odstupanje Gallienovu. Na protiv milanske novine objavljuju dementi svojih dopisnika u Parisu, po čemu je ova vijest neistinita. General Gallieni neće se povući, on će samo u nekoj naročitoj misiji napustiti Paris na izvjesno vrijeme. Cenzura u Parisu potpuno je onemogućila pariske novine, da ma šta o ovome kažu.

Lyonski „Nouveliste“ saznaje, da još uvijek vlada nesaglasnost između vojnog odbora u komori i vojnog ministra Galliena i to zbog izlaganja izbjegavanju vojne dužnosti zakona. Izgleda, da predstoje teške razlike u mišljenjima, koja su političko vojne prirode, a koja dodiruju ograničenje prava između civilnih i vojnih vlasti.

Gallieni je „bolestan“.

Paris, 11. marta.

„Matin“ je opunomoćen, da javi, da je vojni ministar Gallieni bolestan.

Engleska za male narode.

„Vossische Zeitung“ javlja iz Amsterdama: Posljednji broj „Labour Leader“ zabranjen je u Engleskoj, što je iznio članak, koji govori za mir. List piše: Saznalo se za stvari, koje bi upravo morale da otvore oči engleskom narodu. Asquith je u donjem domu objasnio, da ostaje pri svojoj izjavi, koju je dao u Dublinu 1914. godine, a ta je da se Engleska bori samo za pravo malih naroda. Ali ovo je protivno onome, što je Evans objavio u „Manchester Guardian“ o tajnom ugovoru Engleske sa Italijom, i o čemu je Snowden prošle nedjelje, uzalud tražio objašnjenje od engleske vlade. Ovaj ugovor obećava Italiji, kao nagradu za njen udio u ratu velike dijelove austro-ugarske monarhije, koje su, gotovo sasvim, Slovenima naseljeni. Ovo, kao što Evans tačno veli, stoji u najvećoj protivnosti sa onim, što je tvrdio prvi ministar, koji je u ime Engleske objasnio, da se bori za pravo nezavisnosti malih naroda.

Jedno drugo otkriće, nastavlja „Labour Leader“ dalje donosi Dillon u „Contemporary Review“. On objašnjava, da je ekspedicija na Galipolje posljedica sporazuma između Engleske i Francuske, da bi Rusija zauzela Carigrad. To su znale Bugarska i Rumunjska i prema tome su se upravljale. List pita: „Je li to pravedna stvar, za koju se borimo?“

Novine iznose govor Byles-a, koji je engleska štampa zatajila, a u kome se kaže: Mi sada znamo, da smo ušli u rat radi politike za izjednačenje sjla, i da upad u Belgiju nije u vezu sa tim. Ja oklijevam, da neistinu iznesem na javnost, a doći će dan, kadu ću smjeti reći suštu istinu.

Austro-Ugarska gospodarica Jadrana.

Originalni izvještaj Beogradskih Novina.

Rotterdam, 13. marta.

Engleska stručna novina „Naval Annuals“ piše, da su austro-ugarske podmornice u Jadranskom moru tolika pogibao, da se talijanski, engleski i francuski ratni brodovi jedva usudjuju ovdje se pojaviti. Austro-ugarske su čete bez smetnje zaposjele crnogorske i arbanaske luke.

Balkanske vijesti.

Grčka gubi strpljenje.

Sofijski listovi saopštavaju skoro doslovno ovo: Iz diplomatskih krugova saznajemo, da je grčka vlada izjavila ententi: Ako bi ova još jednom pokušala, da posjedne nove grčke predjele, onda će Grčka pokušati da to spriječi oružanom silom. Dalje se ovdje govori, da ententa uvidja beskorisnost solunskog poduzeća i da namjerava da odande svoje čete povuče, što izgleda dosta nevjerojatno, jer bi se tada rasplinuli svi snovi entente na Balkanu. Tačnije će biti što je predsjednik Sobrajanja dr. Vačev izjavio, da će njemački uspjesi u Francuskoj a naročito ako ispadnu za rukom, da se Verdun uzme, imati za posljedice

povlačenje ententnih četa iz Soluna, što bi Grčkoj dalo povoda, da pristupi četvornom savezu. Takvi događaji mogu na slični način djelovati i na Rumuniju, koja danas ne može ništa drugo činiti, nego da ostane neutralna. Tako isto kao dr. Vačev misli i ministar financije Tončev, i kad oba ta gospodina izjavljuju, da mi ništa ne možemo izgubiti od onoga, što je naša hrabra vojska svojom gvozdenom rukom zadobila, onda je to osjetan udar za Malinova, čiji govor u sobranju dobija onaj doista nenamjeravani uspjeh, da je većina Bugara više nego ikad uvjereni u konačnu pobjedu četvornog saveza i u osigurani postanak velike Bugarske, i da tome svome uvjerenju u svakoj mogućoj prilici daju izraza.

General Sarail o teškoćama entente pred Solunom.

„Frankfurter Zeitung“-u saopštavaju iz Carigrada: General Serail se je u posljednje vrijeme više puta izrazio u Solunu, da on nevjeruje u ofenzivu protivnika, ali da tako isto sumnja i u ofenzivu entente, jer bi bila beskorisna. General Serail žalio se na teškoće u opskrbi, koje su vrlo osjetne, jer se sve mora dovlučiti iz Engleske i Francuske, a njemu je pored toga stavljeno u dužnost da ishranjuje i jedan dio stanovništva. Mačedonsko-grčki krajevi neraspolažu hranom ni koliko je njima potrebno.

General je uvjeravao, da se njemačke podvodnice u Sredozemnom moru, naročito u posljednje vrijeme, veoma neprijatno osjećaju. Podvodnice potopili su nekoliko parobroda sa hranom i četama. U Tolunu se računa s mogućnosti, da će general Serail uskoro odstupiti sa sadanjeg položaja.

Pozivanje 1916. godišnjaka u Bugarskoj.

K. B. Sofija, 13. marta.

Jedna okružnica poziva sve 1916-godišnjake za 17. mart. Protivno pozivima ostalih ratujućih država izvršiti će se u Bugarskoj pozivanje 1916-godišnjaka u normalnom dobu.

Uredjenje gregorijanskog kalendara u Bugarskoj.

K. B. Sofija 13. marta.

Vlada je donijela u Sobraanju zakonski predlog, da se od 1. aprila 1916. uvede gregorijanski kalendar. Kako se većina izjasnila za taj kalendar, osiguran je prijem tog predloga.

Bugarski poslanici u Monarhiji.

Originalni izvještaj „Beogradskih Novina“

Sofija, 13. marta.

Na poziv austro-ugarskog poslanika grofa Tarnowskog, posjetiti će početkom mjeseca aprila bugarski poslanici Beč i Budimpeštu.

Princ Aleksandar na putu.

K. B. Rim, 13. marta.

Princ Aleksander Karadjordjević i Nikola Pašić treba sutra ovdje da stignu na dvodnevno boravljenje pa će poslije otputovati u Paris.

Arbanaski bjegunci iz Valone.

Originalni izvještaj „Beogradskih Novina“

Atena, 13. martu.

Radi nasilja talijanske vojske mnogo je Arbanasa iz okolice Valone prebjeglo u sjeverni Epir. Grčka se vlada stara za bjegunce.

Austro-Ugarska.

Potres u Hrvatskoj-Slavoniji.

K. B. Zagreb, 13. marta.

U cijeloj je Hrvatskoj-Slavoniji juče u jutru u pola pet sati osjetio prilično jak talasasti zemljotres. U Senju je i Cirkvenici nanijeta neznatna šteta. Nema gubitaka u ljudskom životu.

K. B. Ljubljana, 13. marta.

Ljubljanska zvjezdara saopštava: Juče u jutru u 4 sata, 24 minuta i 19 sekunda pokazale su sve sprave seismografskog zavoda početak izvanredno jakog potresa u daljini od 200 kilometara. Početak se pojavio u 4 sata, 24 minuta, 40 sekunda, maksimum u 4 sata, 25 minuta i 1 sekunde, svršetak oko 4 sata, 30 minuta u jutru. Najveće je talasanje zemljino bilo u Ljubljani u horizontalnom pravcu 3, 4 m.m. u vertikalnom 1 m.m. Pokret je bio toliko snažan u ljuljanju, da su najosjetljiviji aparati zastali.

Saopštenja o izgubljenim.

23. Jelisaveti Pečić u Kragujevcu se javlja, da je njezin muž zdrav u Švajcarskoj i da želi glas od nje.

25. Dragomir S. Maksimović, bankovni činovnik u Berlinu, pita gdje je njegova rodjaka Angja M. Maksimović, žena policijnog prefekta Milorada M. Maksimovića u Velikom Orašju.

26. Moli se svatko, tko bi šta znao o Vukomanu Boškoviću srpskom rezervnom nadporučniku, vodniku V. eskadrona II. poziva kombinovanog puka, da pošalje izvještaj preko uprave ovoga lista.

27. Tko bi šta znao o Urošu Džoniću, profesoru, koji je otišao iz Kraljeva put Crne Gore, neka pošalje izvještaj njegovoj ženi u Kosovsku ulicu 29 u Beogradu, ili preko uprave ovoga lista.

28. Porodica Vrsalović stigla je u Beograd i moli svakoga, tko bi šta znao o Ljubiši i Dragiši Vrsalović, da izvjesti na adresu Svetosavska ulica 8.

29. Moli se svatko tko bi šta znao o Krsti Krstiću, glavnom pravnom referentu uprave srpskih državnih željeznica, da izvjesti Vasu Markovića, Kopanička ulica 10 u Beogradu.

30. Gospođa Leposava Matićka stigla je u Beograd i izvještava svog sina Vojislava, pješadijskog podporučnika, koji je kao ranjen i zarobljen, da se nalazi u ulici Svetosavskoj 8 i da je zdrava.

31. Gospođice R. Nikolićeva i M. Vukičevićeva, činovnici srpske Izvozne Banke mole g. N. Z. Popovića, predsjednika Izvozne Banke, koji se sada nalazi u Ženevi, da im pošalje šest mjesečne plate.

32. Jelisaveta Milošević, u Kruševcu ili Rudniku, neka se odmah javi upravi ovog lista. Sin Duško se je javio iz zarobljeništa, da je živ i zdrav u Nyiregyhazi.

33. Velja Cvetković, iz Gor. Milanovca, Dragai Jela s djecom, jesu li zdravi i što je s Mitom? Javiti preko ovog lista. Kosara, je u Beogradu, ostali u Kragujevcu. Miškovići su u Beogradu svi živi i zdravi.

34. Izvještavaju se Knežević i Radovanović, trgovci u Kraljevu, da je iz Švajcarske stigla na naše uredništvo slijedeća poruka:

Naše milc i drage srodnicke izvještavamo, da smo svi zdravi i da ih srdačno pozdravljamo:

Boža Knežević, iz Knjaževca;
Profesor Emil Josip Cvetić iz Jagodine;
Moric Tajtacak iz Kruševca;
Andra Živković, advokat iz Jagodine;
Nisim Katarivas, iz Kragujevca;
Mita Radovanović,
Steva Knežević,
Ljubiša Radovanović,
Mila Radovanović,
Milivoj Radovanović,
Ignjat Jovanović,
Aleksa Aleksić,
Svetislav Mitić,
Miodrag Milakić,
Rada Kalićanin,
Boža Novaković i dete Pera,
Živan Bunjak,
Miša Pašić,
Bojovičanin opančar,
Filip Cvetić,
Danilo mehadžija,
Andra kolar,
Vučko fijakerista,
Mija Steve Milosavljevića,
Uroš Micić,
Prota Petrović,
Aleksa Joksimović stolar,
Jovica i Joca, kočijaš,
Jovan Jekić, šumar,
Ljuba Pejčinović,
Kum Veljko Antonijević,
Jelisie Jelisiević, inženjer,
Hranisav Avramović,
Milan Milosavljević,
Milan Dimitrijević,
Bora, Brana, Bogoljub, majora braca Uica,
Dimitrije Radovanović,
Svetislav Bugarčić,
Nikola Božinović, svi iz Kraljeva;
Žarko Čajkanović iz Raške;
Avram Tajtacak, trgovac iz Jagodine;

Koča Ljotić, farmacist iz Kruševca;
Vitimir Šalinić iz Rimnice;
dete Dragomira Runjaka, Gvozden;
Isak Alkalaj, trgovac iz Beograda;
Ljuba Kolaković od Lekića Baštovana;
Jevrem Planojević iz Ušca;
Gizdavić iz Raške sa bratom Viktorom;
Laza Kuzmanović Boketa;
Dragoljub Crvčanin;
Nikola Sarić i Predrag Krstić;
Raka Marković;
Oba brata Bora i Milisav Mijatović iz Loznice.

Portugalska hvalisanja.

Jedna skupina Portugalaca, koja živi u Parisu, objavljuje u „Humanité“, koji je list od portugalske revolucije postao posrednik portugalske vlade — članak, koji zaslužuje pažnju, jer donosi potpuna obavještenja. U njemu se ukazuje na članak, koji je izašao u „Revue“, a za koji mi do duše ništa neznamo, ali koji očividno opominje Portugalsku, da se lijepo i mirno drži. Pariski Portugalci nastoje podmetnuti taj članak bivšem kralju Manuelu. Oni bi htjeli, da uvjere inozemstvo kako „Portugalska ne može sudjelovati u ratu civilizacije, jer ona uslijed rdjave uprave, nema ni vojsku, ni brodova“. Oni dalje pričaju, da je republika uvela opštu obvezu služenja u vojsci i da portugalske finansije imaju na čelu čovjeka „čije je intelektualni i moralni značaj prije kratkoga vremena donet u „Times“-u. Okolnost, što se njegov „moral“ hvali u „Times“-u, daje najjaču potvrdu o protivnom.

Što se odnosi na portugalsku vojsku i njenu gotovost treba samo ponoviti osnovu

Grad ćutanja.

Utisci iz Petrograda jednog engleskog poslanika.

Kao punomoćnik engleske vlade posjetio je šotski poslanik Jan Malcolm posljednjih nedjelja Petrograd, pa sad iznosi u „Times-u“ svoje utiske. Njegov je opis pun najobjektivnije hladnoće, pa samo po gdjekada izbije po koja saveznička ljubezljivost. Pošto je za svo vrijeme ovog rata umio Petrograd visokim zidom tajnosti zagraditi sav svoj dnevni život, dvostruko je zanimljiv prikaz ovog nepri stranog stranca.

Malcolm počinje priznanjem, da stranac i u samom Petrogradu nije kadar dosnati pravu istinu, jer je od svega kao otudjen. Neposredni dotik sa bilo kojim društvenim slojem skoro je posve isključen. Svaki se tamo mora osjećati više stran nego u Indiji, ili kod Antripoda, a najveća je smetnja — jezik. Malcolm je u školi učio, da Rusija, a naročito Petrograd, ima dva jezika, jer se pretpostavljalo, da svaki obrazovaniji Rus zna i francuski. Medjutim se je on još prije dvadeset godina uvjerio, kada je prvi put posjetio Petrograd, da ova pretpostavka ne postoji, jer je u javnom životu, u trgovinama i gostionama njemački jezik bio potisnuo potpuno francuski. Ali sada se čovjek ne može pomoći ni njemačkim jezikom, koji je strogo zabranjen. Tko govori njemački kažnjen je globom od 5000 rubalja ili tromjesečnim progonstvom u Sibiriju, a u telefonskom je saobraćaju dozvoljen isključivo ruski jezik. Strancu je nemoguće izvještavati se preko novina, jer su inostrani listovi, pa i engleski stari bar četrnaest dana i od cenzure bogato okljaštreni. Istina, izlazi u Petrogradu nekakvi maleni francuski listić nekoliko puta u ne-

djelji, ali bez ikakvih stvarnih vijesti, pa strancu ne preostaje nego da dobije usmena obavještenja od svojih prijatelja, posredstvom raznih znakova, i još ono malo, što može svojim očima viditi.

Na prvi pogled izgleda, kao da Petrograd još ne osjeća ratno stanje. Po ulicama je stara navala, velik saobraćaj, jasno osvjetljenje, a gostionice su i pozorišta prepuna, kao u Londonu, Parisu i Berlinu. Ali se ubrzo uvjerimo, da to nije normalno petrogradsko društvo sa nakitima i bundama, koje oživljavaju ulice, nego to su gomile bjegunaca iz Poljske, Kurlandije i Wolhinije — 400.000 besposličara — koji neprekidno tamaraju po ulicama bez određene svrhe, a uvijek jedino i isključivo za to, da ulove ručak ili konačište, da ne moraju spavati na barkama, koje stoje zamrznute u debelom ledu na Njevi. Pa kočije i kola natovarene prtljagom nesrećnih bjegunaca, koji je nigdje ne mogu stovariti. U tramvajima je čudovište od utovarenih raznih predmeta i mnoštvo ljudi. Bjegunac je karakterna pojava u petrogradskom ratnom životu.

Ali nisu to samo bjegunci, koji su prepunili Petrograd. Tu dolazi još mnoštvo vojske, rekruta, onih koji su na osustvu, invalida, bolesnika i ranjenika. Svi su ti povisili broj stanovnika u Petrogradu preko milijun, što je ujedno pojmljiv uzrok užasnoj skupoći, koja se pooštrava i vrlo rdjavim dovozom. Rasturivanje se i razdavanje namirnica u toj velikoj varoši tako rdjavo rukovodi, da su vlasti prinudjene ove jadnike dovučene iz Poljske i Kurlandije protjerivati iz grada. Petrograd se počinje evakuisati, kao što se je evakuisala Poljska...

Na sve strane vide se ambulante, svugdje lepršaju zastave Crvenog Krsta na bolnicama, kojih ima u Petrogradu oko šest stotina.

Još su mnogobrojnija razna društva, čija svrha nije baš uvijek potpuno jasna i u čijem se društvu nalaze kao članovi od prve gospođe i carice, pa do posljednje vratarke. Njihova su vrata stalno zauzeta od apatičnih i blijedih ljudi. ...I neprekidno susrećemo bijele pogrebe vojničke, za kojima se niže žalosna, vrlo velika povorka.

I u znamenitom zimnjem dvorcu carevom, o kome je već tako često govoreno, obrazovana je i otvorena bolnica sa 800 postelja. Malcolm je, kao izaslanik Crvenog Krsta, prisustvovao otvorenju. Iz velike historijske dvorane, gdje je održana svečanost, uklonjene su sve uspomene na tristagodišnje carovanje. Oko zidova su poredjani u dva reda kreveti, a preko srebrenog oltara visila je ikona. Na podijumu su lijevo stajale obe carice u odijelu milosrdnih sestara, koje odijelo one sada u svako doba i na svakom mjestu nose pa četiri mlade velike knjeginjice, dvorsko osoblje i crkveni velikodostojnici. Desno carski zbor, koji je sa svojim duboko melanholičnim pojanjem, dao oblik plačevnih. Zidovi su, pokriveni svilom i iskićeni zlatom, gledali tužno dolje na čovječju nevolju i nesreću, koja se prvi put u domu bijeloga cara pojavila. Zatim je pošla kroz sobe i dvorane cijela povorka, gdje su bile one postelje, na kojima su ležali nevoljnici jecajući i uzdišući, a koje je mitropolit sada svetom vodicom poškopio i blagoslovio, jer ruski vojnik ne može nikada ozdraviti, ako mu se postelja ne poškopio svetom vodicom.

Eto, to nam je Petrograd u ratu, okruta varoš, koja na očigled prijateljskog stranca zgrabi za gušu, kako ne bi o njoj ništa izdajnički govoriti mogao.

izvještaja portugalskog vojnog ministra predloženog u sjednici parlamenta. U tom se izvještaju veli: „Nije se moglo odlučiti, da se stvori milicije, po primjeru Švajcarske, i ako je to želja mnogih Portugalaca. Pa i opšta obveza služenje, u nekoliko po njemačkom primjeru, nije zadovoljilo, pa se je onda pristupilo sredini, što je bilo gubitak za miliciju, a nikakva dobit za opštu obavezu.“ Kadar portugalske vojske iznosi od prilike 25—30.000 ljudi. Ratno snabdevanje (po navodima vojnog ministra u parlamentu) t. j. ratnog odijela, kožarije, municija nema gotovo ni za 2000 ljudi. Vojni ministar je još tada naglasio, da je savršeno napušteno topništvo, a o vozačkim četama nema ni pomena. Portugalska je mornarica izgubila već za vrijeme ovog rata jednu krstaricu, koja je stalno propala. Pa ipak prelazimo na portugalske fanfaronade o čemu one ponosito pišu „da glasovita portugalska mornarica nije rušila kraljevske dvorove.“ Ali, bogme, ona je, na primjer, pri svima neredima pomagala i jednom prilikom s revolverom prijetila ministru mornarice i još vazda kojekakvih junačkih stvari.

Pa i tvrdnja, da bi i Portugalska mogla uzeti učešća u ratu za civilizaciju, izazvala je smijeh. Riječ civilizacija je za Portugalsku još od starina nepoznata, a ona se još neprekidno hvališe sa svojom od višestotina godina prošlom slavom i ne misleći na to, da je međjutim svijet postao stariji.

Jedna dobra riječ nalazi se ipak u članku „Humanité“: „Engleska će u izvjesnim časovima veliku hrabrost portugalskih vojnika umjeti da cijeni i sa njome poslužiti, kao prije u afrikanskim naseobinama.“ To je tačno: Portugalska je svojom priznatom hrabrošću — mi smo posljednji, koji bi imali namjeru, da joj osporimo zaslužen priznanje — osvojila naseobine, a Engleska je upotrijebila prvu priliku, da ih prisvoji.

Ali sasvim osobito predskazuje kad Portugalci u Parisu proriču, da će stupanjem Portugalske u akciju, mobilisati i južno američanske republike Brazilija i Argentina protiv Njemačke. Po svoj prilici će obe južno američanske republike, koje su do sada umjele sačuvati svoju nezavisnost, znati sumnjivo bolje šta hoće, nego li portugalski dječaci u Parisu.

Njemačko-austrijski ugljeni blok.

Začudjavajući, pa ipak tako razumljivi privrjedni polet Njemačke za posljednjih deset godina najjače se ogleda u rudarstvu, koje sve industrije, napredne i za svjetske trgove spremne, mora da snabdijeva sirovinom i ugljem. Proizvod uglja Njemačke stoji sad u Evropi na drugom mjestu. Ona skoro u tome dostiže Englesku, gdje je godine 1913. iskopano oko 270 milijuna tona. U toj godini iznosio je proizvod uglja u Njemačkoj 260 milijuna tona, u Austro-Ugarskoj 42 milijuna tona, u Francuskoj 40, u Rusiji 20 i u Belgiji 20 milijuna tona.

Prednji brojevi dokazuju, da se u Evropi, naročito u Engleskoj i Njemačkoj moraju potruditi, da višak svoga uglja ustupe onim zemljama, koje su uslijed oskudice u vlastitom uglju upućene, da ga nabavljaju u inostranstvu. Vanredni razvitak ugljene industrije u Njemačkoj, koji je u vremenu od 1903. godine do 1913. svoju godišnju proizvodnju uglja povećao od 164 na 260 milijuna tona, morao je pobuditi u Engleskoj zavist. Ona se je morala strašiti, da će je privrjedni polet Njemačke najzad istisnuti sa ugljenih trgova Evrope. Sasvim je jasno, da u uglju sirotne države moraju dospjeti u privrjednu zavisnost svojih nabavljača uglja, da dalje te države ne mogu biti ni politički potpuno slobodne i da se industrijski

tok razvitka jedne zemlje može vrlo ograničeno kreirati, kad je ta zemlja upućena, da svoju potrebu u uglju podmiruje iz inostranstva. Nenalazi se dakle težnja Engleske, da uništi privrjedno i vojnički nepobjednu Njemačku, u takmičenju s ugljem.

Francuska je primorana, da svoj godišnji nedostatak od skoro 20 milijuna tona podmiri iz inostranstva, koja količina upravo toliko iznosi koliko i proizvodnja uglja u Belgiji. Izvoznici uglja za Francusku su Engleska sa godišnje oko 10 milijuna tona, Belgija sa 5,5 milijuna tona i Njemačka sa 4,5 milijuna tona. Udio je Njemačke na uvozu uglja u Francusku bio posljednjih godina sve veći, udio Engleske ostao prilično jedan i isti, dočim je udio Belgije postojano opadao. Italija ima vrlo malo rudnika, pa je primorana, da svoju potrebu, koja je godine 1913. iznosila oko 12 milijuna tona, podmiruje nabavkom iz inostranstva. Engleska je pomenute godine snabdela Italiju sa 10 milijuna tona, Njemačka sa 1,5 milijuna tona, a ostatak pada na Ameriku, Austriju i Francusku.

Bogastvo se Evrope u uglju ovako računa: Njemačka 165 milijardi tona, Engleska 100 milijardi tona, Austro-Ugarska 28 milijardi, Francuska 19 milijardi, Belgija 15 milijardi i Rusija 12 milijardi tona.

Ako ove približno sračunane ugljene gotovine pojedinih država sravnimo jedno s drugim, onda pada u oči, da Njemačka i pored bitno velikog bogastva u uglju u godišnjem izvozu zaostaje prema Engleskoj. Dalje se ima primijetiti, da Engleska i Francuska s obzirom na njihovo bogastvo u uglju, pokazuju vrlo jak godišnji izvoz. Mora se priznati, da kod Engleske neobično povoljne geološke prilike igraju važnu ulogu. Već od nekoliko godina Francuska se upinje, da svoju proizvodnju uglja što je moguće više poveća: pitanje uglja postalo je najteže pitanje francuske željezne industrije Francuska je danas primorana da trećinu svoje potrebe u uglju podmiruje iz inostranstva, a poznata je stvar, da se westfalski uglj u sve većoj količini upotrebljava naročito za željeznu industriju u zapadnoj Francuskoj.

Ne treba previditi, da je Francuska u posljednim deset godinama učinila najveće i vrlo uspješne napore, da svoju industriju uglja i željeza i dalje razvije. Potrošnja se uglja u Francuskoj za posljednjih 50 godina više nego učestvostručila, u posljednjih trideset godina više nego udvostručila. Težnja Francuske, da svoju industriju uglja unaprijedi, dobila je naročiti izraz prilikom pretresa pitanja o izmjenama rudarskog zakona u poslaničkoj komori. Tada su naročito pristalice težnje, da država iskorišćavanje rudnika uzme u svoje ruke činili velike prekore zanatskim preduzetnicima, predbacujući im, da oni na opštu štetu uvijek teže, da od države dobiju što više povlastica, te su upravo iz za novcem gramzljivih razloga ograničavali kopanje uglja samo na ona okna, koja su davali vrlo povoljne uspjehe.

Veliki polet Njemačke, čija se je proizvodnja uglja za posljednjih deset godina povećala sa 50% otvorila je oči i francuskoj industriji uglja. Prilično brzim razvitkom francuske industrije uglja u posljednjim godinama mogla se je zapaziti težnja, da se napusti prvobitni pravac sitničarenja, kao što to zahtjeva narodno-privrjedni interes. Bez pogovora je jasno, da se kod razvijanja na veliko, koje je svojstveno njemačkim preduzećima, manje vodi računa o politički dividende, nego se više ima pred očima privrjedna i finansijska budućnost, što državnim interesima bez sumnje bolje služi.

Sa privrjednim napredovanjem francuske industrije željeza potrošnja uglja postaje sve veća, pa pitanje o uglju postaje u Francuskoj upravo privrjedno pitanje, čije je riješenje trajna briga zapadno-francuskih vlasnika talionica. Sadašnjim podbacivanjem, koje je nastalo uslijed toga, što je njemačka vojska posjela francuske industrijske predjele, a koje iznosi 25 milijuna tona prema cijelokupnoj godišnjoj proizvodnji od 40 milijuna tona, Francuska je primorana da svoju veliku potrebu u uglju podmiri u Engleskoj, jer je Belgija, koja je u Francusku uvozila 5.3 milijuna tona tako isto njemačkom vojskom posjednuta.

Iz navedenih se razloga vidi, da kako Francuska tako i Italija odnosno njihovih potreba u uglju potpuno zavise. Engleska je u mirno doba uslijed svojih vrlo povoljnih pomorskih prevoznih prilika trošila vrlo mnogo uglja u Francuskoj. Svjetski je rat sasvim izmijenio sliku stanja uglja u Evropi. Engleska diktira. Francuska i Italija postale su bezvoljno oruđe, a Rusija je gubitkom svog ugljenog predjela, došla u sasvim nezavidan položaj.

Ne da se poreći, koliki ogromni značaj pripada uglju u sadanjem svjetskom ratu. Jaz između Engleske i Njemačke postao je uslijed neočekivanog poleta njemačke industrije uglja sve veći. Engleska nije mogla oprostiti Njemačkoj, što je ova svoju proizvodnju uglja u posljednjim godinama tako čudnovato pove-

ćala. Engleskoj prijete opasnost, da će Njemačkoj početi za rukom podmiriti svu potrebu uglja u Evropi. Pri tome Engleskoj nije nepoznato, da Njemačka vodi sistematsko i racionalno rudarstvo. Engleska i Francuska vrše međjutim pljačkanje, koje će se tek u budućnosti pokazati kao vrlo štetno za te države.

Veliki su dobici njemačke rudarske industrije upravo jedinstveni. Poznavaočima je prilika jasno, da se njemačkoj industriji uglja, uslijed svoga razvitka, koje vodi računa o istraživanjima nauke, mora priznati prvo mjesto u cijelom svijetu. Veliki tereti javne i privatne prirode, koje njemačko rudarstvo iz vlastite volje, naročito na polju osiguranja života, uzima na sebe, obilježavaju puteve te velike industrije, koja služi državnim interesima, kojoj prvu ulogu u Evropi ne može ni Engleska poreći.

Težnja Engleske u borbi za nezavisnost Belgije nije toliko namijenjena blagostanju te nesretne zemlje, koliko je opredjeljena namjerom, osujetiti, da Njemačkoj ne pripadne i drugi ugljeni predio, koji godišnje proizvodi 20 milijuna tona, a koji bi pod njemačkom racionalnim ustrojstvom mogao opravdano računati na još veći polet. Engleska briga za Francusku i Rusiju rukovodi se istim pobudama, kao i za Belgiju. Njemačka danas sa svojim okupiranim predjelima ima u svojim rukama proizvod od 310 milijuna tona uglja, koji prema 270 milijuna u Engleskoj znači vrlo znatni priraščaj. Ako se uzme u račun sadanja proizvodnja uglja Njemačke i Austro-Ugarske sa ukupno 360 milijuna tona, onda mi vidimo obrazovanje njemačko-austrijskog ugljanog bloka, kome pripada privrjedna uloga, o kojoj i neutralni dio Evrope mora voditi računa.

Kad je Njemačka bila u stanju, da svoju proizvodnju uglja u posljednjim godinama na tako čudnovat način poveća, onda se ne može sumnjati u to, da će Njemačka i u budućnosti ići istim putem. Pa u slučaju, da se sadanji okupirani predjeli napuste, Njemačka će ipak dospjeti do jedne proizvodnje uglja, koja će moći Englesku, da istisne iz Evrope. Ako rudarstvo i hapsburške monarhije poveća svoju proizvodnju, o čemu postoji puna mogućnost i izgled, onda je stvoren ugljeni blok centralnih vlasti, čije će blagotvorno djelovanje u uglju sirotinim balkanskim državama dobro doći. Njemačka i Austrija moraju svoje saobraćajne puteve što više izgraditi. Iz zanimljivog smo predavanja tajnog savjetnika profesora Flamm a saznali, da već postoje mnogi projekti za izvođenje mreže vodenih puteva, na čemu će rad odmah poslije rata otpočeti. Razvitkom povoljnih vodenih puteva Engleska će biti osjetno pogodjena.

Planovi Engleske, da rasparča veliko bogastvo Njemačke u uglju sa svim su propali, naprotiv postoji nada, da će se prirodni izvori centralnih vlasti obogatiti i slomiti prevlast Engleske na tom polju.

Narodna privrjeda.

Ponovno otvaranje bečke burze.

U Beču će se danas prvi put poslije 25. jula 1914. godine ponovno otvoriti burza, da otpočne trgovinu s vrijednostima, koju je vlast dozvolila i nad kojom će vršiti nadzor. O značaju toga ponovnog otvaranja za burzanske poslove piše „N. W. T.“:

Potrebno je bilo riješiti vrlo teška pitanja, dokle se dotle dospjelo, da je bursanska komora mogla izdati svoje objave, u kojima je bio označen dan i uslovi ponovnog otvaranja burzanskog saobraćaja. Skoro tri mjeseca trajali su o tome pregovori i razgovori. Poznati memorandum burzanske komore objavljen je 15. decembra 1915., u kome su saopšteni predlozi o ponovnom otvaranju ograničenog saobraćaja s vrijednostima. Iz toga memoranduma vlada je prije svega primila predlog burzanske komore, da se opet otvori trg pod nadzorom na kome bi se susretale u svjetlosti javnosti ponude i tražnje. Dalje su primljeni predlozi memoranduma, da se dozvoljava samo čisti promet u gotovini pod nadzorom i saradnjom zakletih posrednika, koji se ograničava na 1 i po sati dnevno bez arangementa i bez svake terminske trgovine. Tako isto je primljen predlog burzanske komore o saopštavanju ili nesaopštavanju kurzeva; saopštavanja neće još za neko vrijeme biti. Kao novina došla su ona opredjeljenja, kojima je cilj, da promet s vrijednostima sačuva od velikih nepostojanosti i izgreda. Iskustvo će pokazati u koliko će ograničenja, koja se u opštem interesu moraju da nametnu burzanskom prometu, imati željeno djelovanje. Svakako se sada nastalo stanje mora predpostaviti onoj tanini, u kojoj se vršilo sa svim beznadzorni promet.

Najnovije brzojavne vijesti.

Nadmoćnost njemačke industrije.

Wolffov ured javlja iz Düsseldorfa: U glavnom je skupu njemačkog udruženja za topljenje gvozdja utvrdio predsjednik, da će pored sveg usiljavanja naših neprijatelja, da snabdevanje naših ratnika i održanje industrije pokoleba, dužnost njenih saradnika u novo-iskrsnutim tehničkim teškoćama, sa mirnom pouzdanošću, koje počivaju na naučnim podlogama i na snazi naše organizacione snage, ipak ispuniti postojanim i nepopustljivim radom izvršanje potraživanje naše vojske i mornarice, a to je onaj rad, kome je naš narod još u mirnom dobu naviknut, koja će, nesalomljivom voljom nošen, biti uloženi i koji će nam u ovom narodnom hrvanju zajednički pobjedu.

Nova ofenziva Rusije.

Originalni izvještaj „Beogradskih Novina“

Bukarest, 13. marta.

„Universul“ javlja, da svi znaci govore zato, da predstoji nova ruska ofenziva na bukovinskoj granici. To traži Francuska jer se nada time dobiti oduške na svom frontu.

Njemačko-amerikanski nesporazum.

— Izjava Lansinga. —

K. B. Washington, 13. marta.

Usljed „Associated Press“ izjavio je Lansing, on je čitao priloge njemačke spomenice, ali ovoga puta nije voljan svoje poglede da iznese. U državnom departementu, kaže dalje izvještaj, objašnjeno je, da su faksimili instrukcije britanskog admiralteta po svoj prilici prvo podneti engleskoj vladi, prije nego što su dalje akcije preduzete od Ujedinjenih Država.

Sven Hedin o nepobjednosti centralnih vlasti.

Pišu iz Carigrada: Sven Hedin, koji će uskoro otići na jedan turski front, iskazao je u razgovoru sa predstavnicima štampe svoje divljenje o junastvu austro-ugarske i njemačke vojske. Odlično je ustrojstvo Austro-Ugarske i Njemačke države dokazalo, da su obe vojnički nepobjedne i da je nemoguće stanovništvo centralnih vlasti zamoriti gladju, na što su ententne države računale. Nerazumljivo je, što ove još ostaju i dalje pri odluci, da rat produže. Sven Hedin je naročito govorio o svojim utiscima u Galiciji poslije bitke kod Gorice-Tarnow.

Odnosno je Turske Sven Hedin izjavio, da su mjerodavni ljudi otomanske države učestvovanjem u ratu pokazali vanredno oštromlje. Otomanska vojska raspolaže snagom, kojom će Engleze moći konačno pobijediti na Irakškoj fronti. S priznanjem je Sven Hedin govorio i o hrabrosti turskih časnika i vojnika.

Gubici francuske narodne imovine.

— Ogromni brojevi. —

K. B. Milano, 13. marta.

Predjašnji ministar Luzatti objavljuje u današnjim „Corriere della Sera“ članak, da se 3,250.000 stanovnika Francuske nalaze u neprijateljskim rukama na prostoru od 2 milijuna hektara. Dalje su prešle u ruke Njemačke za 10 milijardi nepokretnosti, više od 10 milijardi industrijske vrijednosti, kao i vrlo skupocjeni strojevi i sirovine, 60% od ugljednih rudnika, 55% kovinske industrije, 70% tekstilne industrije. Preko toga je izgubljeno na 15 do 20 milijardi u Rusiji uloženi francuskim vrijednim hartijama i još razne ogromne svote. Ipak je stalnost francuskog patriotizma nepopušno nanosila teške žrtve, a da pobjedu omogućiti, i pomogne podjarmljenim narodima. Ovaj članak, po svoj prilici, pisan je u dvosmislenom smjeru odnoseći se na predstojeće optužbe komore na mizerije privrjednog i finansijskog života u Italiji.

Ratni savjet entente.

K. B. Paris, 13. marta.

Ratni savjet saveznika sastao se u nedjelju pod predsjedništvom Joffrea. Veliku Britaniju zastupati će general Douglas Haig, Italiju general Porro, Rusiju general Silinsky, Belgiju njen glavni generalnog stožera, Srbiju Nikola Pašić.

Portugalska na djelu.

K. B. Beira, 13. marta.

U Portugalskoj istočnoj Africi svi su Nijemci internirani. Brodovi i šlepovi, koji su njemačka svojina, zaplijenjeni su od strane portugalskih vlasti.

Belgija neće u privrjedni blok entente.

[Berlin, 11. marta.

„Tägliche Rundschau“ ima iz Haaga ovaj izvještaj: Prema vijestima iz Havra Belgija se još nepridružuje privrjednom bloku entente, protivu mu se onako isto, kao što se protivila i mamljenju, da udje u vojni savez. Belgija smatra da bi takva pridruženja bila protivna zahtjevima neutralnosti.

Predstojeće putovanje Sonnina u Paris.

K. B. Rim, 13. marta.

Poluzvanična nota objavljuje, da će se tek po predstojećom debatou u komoru ministar spoljnih poslova Sonnino, pa može biti i predsjednik ministarstva Salandra krenuti u Paris, da vrate posjetu francuskom ministru predsjedniku Briandu.

Bisolati budući talijanski ministar predsjednik.

Originalni izvještaj „Beogradskih Novina“.

Lugano, 13. marta.

Govori se, da će Bisolati preuzeti sastav novog kabineta u Italiji. Bisolati je poznati neprijatelj Njemačke.

Katastrofa u Italiji.

K. B. Rim, 13. marta.

U gornjem Agordinu zatrpala je lavinom električna radionica kod Falcade, i nekoliko kuća. Sniježne mase su zatrpale oko trideset osoba.

Pritisak na Talijane, koji se izvlače iz borbenih redova.

Protesti u komori.

K. B. Rim, 13. marta.

Komora je sa ogromnom većinom primila proračun ministra gradjevine. Pri vijećanju pitanje o izvlačenju iz borbenih redova, došlo je do živog odobravanja narodna optužba, da se u velikom broju javno odobrava izvlačenje iz vojne službe.

Vejavica na talijanskom frontu.

K. B. Milano, 13. marta.

„Corriere della Sera“ izvještava, da snijeg na izvjesnom talijanskom frontu leži u visini 10 metara. Vojne su barake mnogostruko blokirane. Bezbrojna su mjesta postala neprohodna. Neprekidno padaju lavine, koje su, mnogobrojne potrebe isposlate za pomoć, zatrpale. U Val Canonica palo je pedeset ljudskih žrtava. Na Preval sprečavaju lavine rad oko spasavanja zasutih baraka i skloništa. Na donjoj Soči pojavila su se poplave.

Rezultat upisivanja trećeg Talijanskog ratnog zajma.

Telegrafiju nam iz Berna: Ovdje se čuje, da stvarni rezultat trećeg talijanskog narodnog zajma — suprotno dosadanjim navodima — isnosi 1700 milijuna lira, od kojih će se u gotovu primiti 1200 milijuna. Kako do sada ratni izdaci mjesečno iznose 650 milijuna lira, pokrivaju nova sredstva potrebu od dva mjeseca. Kao što se zna rok bilježenja ovoga zajma je četiri nedjelje, pa je sada produžen na sedam nedjelja, e da bi li se tako došlo do povoljnog rezultata. Zajam je dakle jedva donio gotovoga novca, nego što je za vrijeme bilježenja rat utrošio.

Zatvaranje turske parlamentarne sesije.

K. B. Carigrad, 13. marta.

Danas će se u parlamentu pročitati carski i dekret, sa kojim se javlja, da će se, saobrazno ustavu, zaključiti sjednice parlamentske, koje današnjim danom ističu.

Veliki dobiti jedne američanske municione firme.

„Winchester Repeating Arms Company“ je u 1915. godini polučila čiste dobiti 4,652.094 dolara, što pri njihovom kapitalu od 1,000.000 dolara odgovara interesu od 465 po sto. Gornja je čista dobit dobivena pri zamjeni u visini od 20.309.05 dolara. Udionice društva, koje označuju vrijednost od 100 dolara, zamjenjuju se sa 2925 do 2509 dolara. „New York Herald“ doznaje, da uprava namjerava, da kapital od 1,000.000 dolara podigne na 30,000.000 dolara.

Kaznena ekspedicija Sjedinjenih Država u Meksici.

K. B. Washington, 13. marta

Saopštenje „Reutera“. Listovi favljaju da je u Meksiku otišla jedna kaznena ekspedicija „Tri kornjička puka odredjena su za granicu. Ministar vojni veli, da je ova ekspedicija mjera za odbranu.

Nezadovoljstvo egipatskih rezervista.

Krvavi sukobi.

K. B. Bern, 13. marta.

„Temps“ javlja iz Kaira: Oko tri stotine je egipatskih rezervista puna tri sata demonstriralo pred sultanovim konakom, kako se veli zbog nedovoljne plate. Idućeg dana se pojavila ponova jedna gomila demonstranata, čiju je žalbu saslušao ministar predsjednik. Tom prilikom desio se jedan ozbiljan događaj, što je oko 20 engleskih konjanika, tobož bez zapovjesti, pucalo na demonstrante i njih osam ranilo.

Potonula engleska pomoćna krstarica.

K. B. London, 14. marta

Admiralitet objavljuje, da je pomoćna krstarica „Fauvette“ naišla na istočnoj obali na mine. Dva časnika i dvanest vojnika udavili su sa.

Uredništvo „Beogradskih Novina“ nalazi se od sada u ulici Vuka Karadžića, na čošku ulice Kneza Mihajla.

Radovi uprave u Beogradu i okolini.

Putnici, koji sada stižu u Beograd priznaju čistoću i red, koja ovdje vlada. Gradjanstvo se oduživa intencijama carsko i kraljevskih vlasti i taj potez reda i čistoće prenio se i na okolinu Beograda. Zapovjednici vlasti, kojima je staranje o gradjanstvu područno, umjeli su da steknu puno povjerenje seljačkog svijeta i gradjanstva. Na sve strane vidjaju se djeca, da posjećuju škole, a roditelji se natječu, da svoju djecu što čistije i ljepše oblače. C. i k. časnici, koji su pri raznim zapovjedništvima, svi stručnjaci u poljoprivrednim pitanjima, upoznaju gradjanstvo sa novim pronalascima na polju poljoprivredne i tako time daju povoda, da se zemlje racionalnije rade. Djubre, koje se do sada neupotrebijeno gomilalo po dvorištima i okuživalo vazduh, izvozi se na njive, da se time uveća plodnost.

Kao uzor-primjer za taj rad je na prvome mjestu selo Banjica u neposrednoj blizini Beograda. Tko je to selo prije šest mjeseci vidio, danas ga ne može poznati. Tamošnji zapovjednik, topnički kapetan Chiril ovdje je polučio nevjerovatno mnogo. On je ovdje obrazovao svima pravima odgovarajuće kupatilo, moderno parno i u kadama. Još više, on je navikao narod, da ga što više upotrebljava. Kupatilo se upotrebljava s vremenom i od vojske i od strane gradjanstva. Jedna vodenica, koja svakoga dana mnogo brašna samelje, jedna stolarska i bravarska radiona u Banjici jesu isto tako tvorevine istog časnika. Sada radi taj neumorni zapovjednik na dovršenju jedne mljekarnice, koja će u Srbiji biti najveće preduzeće na tome polju. Tim i takim neumornim radom može se blagodariti, da je Banjica stigla do blagostanja, što prije u najdubljem miru nije nikada bio slučaj.

Dnevne vijesti.

Materijalni uspjeh dobrotvornog koncerta.

Povodom dobrotvornog koncerta — koji je priredjen 8. ov. mj. pod protektoratom Preuzvišenog gospodina generalnog guverneura podmaršala grofa Salis-Seewisa i uz učešće zapovjednika carsko-njemačkog mobilnog etapnog zapovjedništva br. 12. u Beogradu, kapetana baruna Wrangel-a, — čiji je čist prihod namijenjen beogradskoj sirotinji, podario je velikodušno Preuzvišeni gospodin generalni gouverneur grof Salis Seewis 1000 kruna. Dalje su pali ovi prihodi:

Beogradska gradjanska ludnica K 78; direktor Kosta J. Popović K 10; — gospodin Cleanthes Papakostopoulos K 10; — carsko-kraljevski 409 pučkoustaski bataljun K 74-70; — Podružnica peštansko-ugarske trgovačke banke u Beogradu K 30; — Podružnica opšte ugarske kreditne banke u Beogradu K 30; — Kristina Radović, Draga Petrović i Karlo Koberling iz Beograda, po K 4; — nepoznati sa srpske strane K 31; uredništvo „Beogradskih Novina“ K 50, i gosp. Sava Krunić 10 kruna.

Cio prihod ovog dobrotvornog večera iznosi zajedno sa gornjim svotama 4658-10 kruna.

Mole se plemeniti darovatelji, da prime i ovim putem zahvalnost beogradskih siromaha. Ova svota upotrijebiti će se na dječija skloništa i domove staraca, školske i narodne kuhinje i drugo.

